O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

«TASDIQLAYMAN»
Navoiy davlat pedagogika instituti rektori
____
2024 yil "09.09"

Ro‘yxatga olindi 2024/ PR-2805
2024 yil "09.09"

PEDAGOGIK RISKOLOGIYA

O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	100000 – Ta’lim
Ta’lim sohasi:	110000 – Ta’lim
Magistratura mutaxassisligi:	70110101 – Pedagogika nazariyasi va tarixi (faoliyati turi bo‘yicha)

Navoiy -2024

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	Kreditlar	
PR2405	2024-2025	4	5	
Fan/modul turi	**Ta'lim tili**		**Haftadagi dars soatlari**	
Tanlov fan	O'zbek		4	
1.	**Fanning nomi**	**Auditoriya mashg'ulotlari (soat)**	**Mustaqil ta'lim (soat)**	**Jami yuklama (soat)**
	Pedagogik riskologiya	60	90	150

2\. I.

Fanning maqsadi – Magistratura yo'nalishida tahsil oluvchi magistrant ta'lim muassasalari boshqaruvidagi ijtimoiy-iqtisodiy, ruhiy risklarning kelib chiqish sabablari, ularni bartaraf etish yo'llari va oldini olishga mo'ljallangan strategiyalar, O'zbekiston Respublikasining ta'lim siyosatida bu boradagi yangiliklar, izlanishlar, tadqiqotlardan xabardor bo'lishi talab etiladi. magistrantlarni pedagogik riskologiya metodologiyasi bilan tanishtirish va ta'lim muassasalarini boshqarish faoliyatiga tayyorlashda pedagogik faoliyatda uchraydigan ijtimoiy-iqtisodiy, ruhiy, ma'naviy risklarning kelib chiqish sabablari, ularni bartaraf etish kompetensiyalarini shakllantirishdan iborat.

Fanning vazifalari – magistrantlarning pedagogik riskologiyaning metodologik qoidalarini egallashlarini ta'minlash; ta'lim muassasalarini boshqarish faoliyatiga tayyorlash; pedagogik faoliyatda uchraydigan ijtimoiy risk tizimlari va ta'lim boshqaruvidagi ichki ixtiloflar, ziddiyatlar, qarama-qarshiliklarning umumiy jihatlarini o'rganish va shu asnoda o'qituvchining innovatsion kasbiy faoliyatini oqilona tashkil etishga o'rgatishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari).

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-modul. Pedagogik riskologiyaning nazariy asoslari

1-mavzu. Pedagogik riskologiya – amaliy fan sohasi sifatida

Pedagogik riskologiya – ilmiy-tadqiqotlarning yangi yo'nalishi sifatida. Ijtimoiy-iqtisodiy, psixologik risklar.

2-mavzu. Pedagogik risklarni tadqiq etish zaruriyati.

Ta'lim boshqaruvida uchraydigan iqtisodiy-ijtimoiy, psixologik risklarni o'rganish, tahlil qilish va ularning oldini olishga mo'ljallangan tadqiqotlar.

3-mavzu. Pedagogik riskologiyada o`zgarishlardagi o`ziga xosliklar.

Pedagogik riskologiyada empirik ma'lumotlar. Pedagogik riskologiya haqida ilmiy izlanishlar.

4-mavzu. Pedagogik risklarning yuzaga kelish omillari va sabablari

Pedagogik risklarni yuzaga kelishining nazariy jihatlari. Ijtimoiy-gumanitar izlanish sifatida pedagogik risklarning o'ziga xosliklari. Ta'limda iqtisodiy risklarning paydo bo'lishi.

5-mavzu. Pedagogik riskologiyaning psixologiya, sotsiologiya,

madaniyatshunoslik bilan bog'liqligi

Shaxsiy va moddiy risklarning tavsifi. Pedagogik risklarning psixofiziologik namoyon bo'lishi. Ob'ektiv va sub'ektiv risklarning psixometrik tavsifi. Pedagogik risklarning fenomenologik jihatlari.

6-mavzu. Madaniy muhit va pedagogik risklarning o'zaro aloqadorligi. Pedagogik riskologiya fanining maqsadi. Pedagogik riskologiya fanining vazifalari, tadqiqot ob'ekti va predmeti.

7-mavzu. Innovatsion ta'lim sharoitida pedagoglik kasbida pedagogik risklarning namoyon bo'lishi.

Pedagoglik kasbida ijtimoiy-iqtisodiy, psixologik risklar. Shaxsiy risklar. Jismoniy risklar.

2-Modul. Pedagogik innovatika va riskologiya

8-mavzu. Pedagogik innovatika va riskologiyada tashqi ta'sirlar

Texnologik risklar. Ziddiyatlarning kelib chiqishi. Ichki ziddiyatlar va ularni bartaraf etish yo'llari.

9-mavzu. Pedagogning innovatsion faoliyatida sodir bo'ladigan ziddiyatlar profilaktikasi

Pedagogning innovatsion faoliyati – an'anaviy me'yorlar bilan yangi talablarning to'qnashuvi. Yangilik yaratish, ijodkorlikka moyillik. Yangilik yaratish motivlari. An'anaviy me'yor va yangi talablar o'rtasidagi ichki to'qnashuvlar. Pedagogik innovatsiyalarning kasbiy rivojlanishdagi ahamiyati. Psixologik to'siqlarni yengib o'tish yo'llari.

10-mavzu. Innovatsion boshqaruvda sodir bo'ladigan pedagogik risklar profilkatikasi

Innovatsion boshqaruvdagi ichki ziddiyatlarning umumiy tavsifi. O'qituvchining innovatsion kasbiy faoliyatini oqilona tashkil qilish. Innovatsion boshqaruvda psixologik to'siqlarning kelib chiqish sabablari. Psixologik to'siqlarni oldini olish yo'llari. Psixologik to'siqlar profilaktikasining ilmiy-nazariy va konstruktiv-normativ funktsiyalari.

11-mavzu. Ta'limda ma'naviy bo'shliqlarning paydo bo'lishi va ularning oldini olish yo'llari.

Ma'naviy bo'shliqlarning kelib chiqish sabablari. Ma'naviy ta'sir ko'rsatishning ahamiyati.

12-mavzu. Pedagogik faoliyatda ob'ektiv, texnologik risklarning paydo bo'lishi va ularni bartaraf etish yo'llari

Pedagogik faoliyatda ob'ektiv risklarning paydo bo'lishi. Ob'ektiv risklarning turlari. Ob'ektiv risklarni bartaraf etish yo'llari. Pedagogik faoliyatga madaniy-insonpar yondashuv. Pedagogik tolerantlik. Mimika (yuz ifodasi), pantomimika (harakatlar), ko'z bilan ta'sir qilish (noverbal muloqot)ni faol qo'llash. Muloqot jarayonida psixologik to'siqlarni bartaraf etish. Verbal va noverbal muloqot ko'rinishlari.

13-mavzu. Muomala jarayoni va hamkorlik faoliyatida mutaxassisning jamoaga pedagogik ta'sir o'tkazishi.

Maqsadga yo'naltirilgan muloqotni tashkillashtirish va boshqarish. Kommunikativ qobiliyatlarning psixologik-pedagogik tarkibiy qismi. Pedagoglik kasbida texnologik risklar va ularni bartaraf etish yo'llari. Androgogikada kompyuter savodxonligi masalasi.

14-mavzu. Pedagoglik kasbida sub'ektiv risklar profilaktikasi

Innovation rivojlanish va suyektiv risk aloqadorligi. Kasbiy faoliyatda yuzaga keladigan sub'ektiv muammolar va ularning oldini olish. Kasbiy faoliyat va hayotiy maqsadlar uyg'unligi. O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi ziddiyatlarning riskologik tavsifi.

15-mavzu. Motivatsion mo'ljalli bosqich. Vaziyatni tushunish bosqichi.

Motivatsion mo'ljalli bosqich. Vaziyatni tushunish bosqichi. Motivlarning yuzaga kelishi, faoliyatga ruhiy tayyorgarlik vujudga keltirilishi, maqsad va vazifalar belgilanishi. Pedagogning ta'lim va tarbiya berish vazifalarini hal qilishga qaratilgan hamda pedagogik ta'sir o'tkazish vositalari bilan amalga oshiriladigan kasbiy faolligi.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Amaliy mashg'ulotlarda talabalarda nazariy o'zlashtirilgan bilimlar mustahkamlanadi hamda ularda egallangan bilimlarni amaliyotda qo'llash ko'nikma va malakalari hosil qilinadi.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1.Pedagogik riskologiya – amaliy fan sohasi sifatida

2. Pedagogik risklarni tadqiq etish zaruriyati.

3. Pedagogik riskologiyada o'zgarishlardagi o'ziga xosliklar.

4. Pedagogik risklarning yuzaga kelish omillari va sabablari

5. Pedagogik riskologiyaning psixologiya, sotsiologiya, madaniyatshunoslik bilan bog'liqligi

6. Madaniy muhit va pedagogik risklarning o'zaro aloqadorligi.

7. Innovatsion ta'lim sharoitida pedagoglik kasbida pedagogik risklarning namoyon bo'lishi.

8. Pedagogik innovatika va riskologiyada tashqi ta'sirlar

9. Pedagogning innovatsion faoliyatida sodir bo'ladigan ziddiyatlar profilaktikasi

10. Innovatsion boshqaruvda sodir bo'ladigan pedagogik risklar profilkatikasi

11. Ta'limda ma'naviy bo'shliqlarning paydo bo'lishi va ularning oldini olish yo'llari.

12. Pedagogik faoliyatda ob'ektiv, texnologik risklarning paydo bo'lishi va ularni bartaraf etish yo'llari

13. Muomala jarayoni va hamkorlik faoliyatida mutaxassisning jamoaga pedagogik ta'sir o'tkazishi.

14. Pedagoglik kasbida sub'ektiv risklar profilaktikasi

15. Motivatsion mo'ljalli bosqich. Vaziyatni tushunish bosqichi.

	IV. Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etilgan mavzular. 1. Pedagogik risklarning psixofiziologik namoyon bo'lishi. 2. Pedagogik faoliyatda ob'ektiv inqirozlarning paydo bo'lishi va ularni bartaraf etish yo'llari 3. Pedagogik kasbida texnologik inqirozlar va ularni bartaraf etish. 4. Pedagogik kasbida texnologik inqirozlar va ularni bartaraf etish. 5. Pedagogik kasbida sub'ektiv omillarning ichki ziddiyatlarga sabab bo'lishi va ularning oldini olish 6. Innovatsion boshqaruvdagi ichki ziddiyatlar. 7. Ta'limda ma'naviy bo'shliqlarning paydo bo'lishi va ularning oldini olish yo'llari. 8. Pedagogik tolerantlik.
3.	**V. Fanni o'qitishning natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** "Pedagogik riskologiya" o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida magistr: – pedagogik riskologiyaning mazmun-mohiyati; – pedagogik riskologiyaning asosiy tushunchalari; – pedagogik riskologiyaning metodologik tushunchalari; – pedagogik risklar turlari, tavsifi; – pedagogik riskologiyaning fan sifatida paydo bo'lish yo'nalishlari, predmeti, ob'ekti va ta'lim boshqaruvidagi ahamiyati; – pedagogik riskologiyaning o'qituvchi kasbidagi innovatsion shartsharoitlari pedagogik tadqiqotlarning mazmun-mohiyati bilimga; – ta'lim muassasalari boshqaruvidagi ijtimoiy-iqtisodiy, ruhiy risklarning kelib chiqish sabablari, ularni bartaraf etish yo'llari va oldini olishga mo'ljallangan strategiyalarni qo'llash ko'nikmalariga ega bo'lishi; – pedagogik riskologiya metodlarining samaradorligini baholash; – kasbiy faoliyatdagi risklarni bartaraf etishda pedagogika, psixologiya, sotsiologiya metodlarini integratsiyalash; – pedagogik tadqiqot ishlarini himoyaga tayyorlash va ommalashtirish pedagogik tadqiqotlarda tizimli yondashuv va ma'lumotlarni qayta ishlash texnologiyasini qo'llash ko'nikma; – pedagogik risklarni tahlil etish; – pedagogik risklarni prognozlash; – pedagogik risklarni baholash malakasiga ega bo'lishi kerak.
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • interfaol ma'ruza, seminar va amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish texnologiyasi; • modulli ta'lim texnologiyasi; • muammoli ta'lim texnologiyasi;

	• kooperativ ta'lim texnologiyasi; • refleksiv ta'lim texnologiyasi; • art-texnologiyalar; • veb-kvest; • chizma-tasviriy modellar (mantiqiy graf, tayanch konspekt, intellekt karta).
5.	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar:** • ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarda muntazam qatnashish; munozaralar va o'quv konferensiyasida ishtirok etish; tayanch konspektlar tuzish; • joriy va oraliq nazorat topshiriqlarini bajarish; • mustaqil ish topshiriqlarini bajarish; • yakuniy nazorat topshirish.
6.	**Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari** **Asosiy adabiyotlar:** 1. Xodjayev B. Pedagogik aksiologiya. – T.: Fan va texnologiya, 2012. 2. Zufarov Sh. Pedagogik innovatika. – T.: Fan va texnologiya, 2013. 3. Nishonova Z.T. Psixologik maslahat. – T., 2010. **Qo'shimcha adabiyotlar:** 1. Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollariiga bag'ishlangan majlisdagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi// Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11 2. Mirziyoev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. "O'zbekiston" 2016. 3. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob halqimiz bilan birga qo'ramiz. "O'zbekiston" 2017 4. G'oziyev E.G'. Pedagogik psixologiya. –Toshkent: Universitet, 2014. **Internet saytlari:** 1. www. tdpu. uz 2. www. pedagog. uz 3. www. Ziyonet. uz 4. www. edu. uz 5. tdpu-INTRANET.
7.	Navoiy davlat pedagogika instituti tomonidan ishlab chiqilgan va institut Kengashining 2024-yil " 6 " sentyabrdagi "1"-son Qarori bilan tasdiqlangan.
8.	**Fan/modul uchun mas'ul va dastur muallifi:** Numonova Dildor Umurzoqovna, falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent "Pedagogika va psixologiya" kafedrasi dotsenti

9.	**Taqrizchilar:** Axatova Durdona Aktamovna- NavDPI "Umumiy pedagogika va psixologiya" kafedrasi dotsenti, p.f.n. A.M.Pulatov-Navoiy viloyati pedagoglarni yangi metodikalarga o'rgatish milliy markazi dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi.

Kafedra mudiri: D.X.Umurzoqov

№ PP-114M